

# **DAVRANIŞIN PSİKODİNAMİK TEMELLERİ**

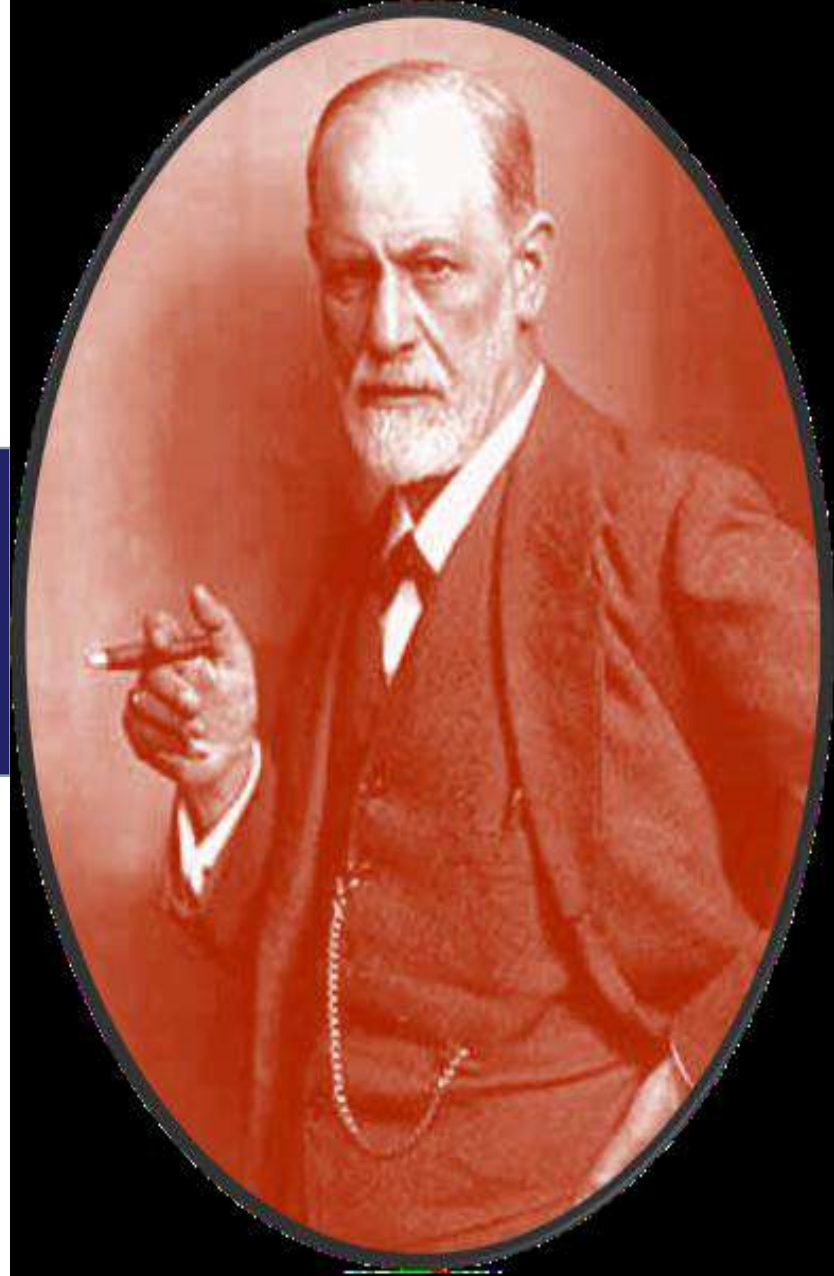
**DR. ÖĞR. ÜYESİ OYA SEVCAN ORAK**



# **FREUD'UN PSİKOANALİTİK KURAMI/ FREUD'UN KİŞİLİK GELİŞİM KURAMI**



Sigmund Freud Kimdir?



- İnsanı anlama ve ruhsal süreçleri çözme konusunda pek az kişinin fikirleri Sigmund Freud'unkiler kadar ses getirmiştir.



# Freud'un kuramında en çok eleştirilen hususlar

- Katı determinist ve materyalist tavrı,
- cinsellik bazlı libido kavramı,
- penise haset ve imrenme,
- kadın psişesinin (tüm kişilik) zayıf ve gelişmemiş olması düşüncesi,
- Ödipal dönemle ilgili fikirleri,
- hemen her şeyi hayatın ilk birkaç senesinde yaşananlarla izah gayreti,
- Adasal'ın tabiriyle insanı Homo sapiens olmaktan çıkarıp, Homo libidinous hâline getirmesi olmuştur

- 1856'da Moravya'nın Freiberg (Pribor) şehrinde doğdu.
- Liseden üstün başarı derecesiyle mezun oldu.
- Başlangıçta avukat olmayı tasarlayan Freud, Viyana Üniversitesine tıp öğrencisi olarak kaydoldu.

- 1883'te psikiyatri kliniğinde asistan olarak çalışmaya başladı.
- 1885'te kokain üzerinde çalışmaya başladı ve kokainin ağrı kesici, uyuşturucu ve bağımlılık yapıcı etkilerini bulgulayan ilk kişi oldu.



- “Hastayı konuşturarak tedavi” yöntemini geliştirdi ve psikanaliz yönteminin temelini attı.
- 1890’ların sonunda nörolojiden uzaklaşarak klinik psikolojiye yöneldi.





- 1896'da çocuk cinselliği üzerine yürüttüğü araştırmalar sonucunda ünlü 'Oedipus Kompleksi' kavramını geliştirdi.
- 1900'de *Düşlerin Yorumu*;
- 1905'te *Cinsellik Kuramı Üzerine Üç Deneme* adlı yapıtları yayınlandı.



- 1923'te üst çene ve damakta kanser tanısı konuldu, izleyen yıllarda 33 kez ameliyat geçirdi.
- 23 Eylül 1939'da kanserden yaşamını yitirdi (Kanserin verdiği ızdıraptan dolayı doktorundan yüksek dozda morfin uygulamasını ister ve vefat eder)



# Psikoanalitik Kuram



Sigmund Freud (1856-1939)  
tarafından geliştirilmiştir.

## Kişilik

Psikanaliz başlangıçta bir **kişilik kuramı olarak değil, bir tedavi yöntemi** olarak ortaya çıkmıştır. Fakat zamanla tedavi yöntemlerini belirli bir standarda kavuşturma girişimleri, doğal olarak psikanalitik bir kişilik kuramının ortaya çıkmasını sağlamıştır.

# Önemi...

- Freud, yetişkinlerde kişilik ve anormal davranışlar üzerinde yoğunlaşmış olsa da kişiliğin yapısında **bebeklik ve çocukluk yıllarının** önemini belirten ilk kuramcı olması nedeniyle (eleştirilse de) önemli bir yere sahiptir.



# Önemi...

- Çocuk yetiştirmede **anne-baba tutumlarının** önemine dikkat çekmesi ve kendisinden sonra gelen birçok kuramcının kişilik gelişimiyle ilgili açıklamalarına ışık tutması açısından hala önemini korumaktadır .



# **FREUD'UN KİŞİLİK GELİŞİM KURAMI**

1

**•Topografik Kişilik  
Yapısı**

2

**•Yapısal Kuram**

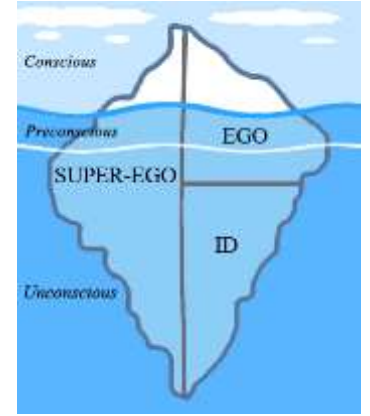
3

**•Psikoseksüel Kişilik  
Kuramı**



# TOPOGRAFİK KİŞİLİK KURAMI

## Ruhsal Yapımız ve Buzdağı



- Freud ruhsal yapıyı bir buzdağına,
- buzdağının suyun üzerinde kalan küçük bölümünü **bilinç** bölgesine,
- suyun altında kalan büyük bölümünü **bilinçdışı** bölgesine benzetmiştir.
- Bu geniş bilinçdışı alanındaki ihtiyaçlar ve istekler düşünce ve davranışlara yön vermektedir.

BİLİNÇ SEVİYESİ

düşünceler

algılar

EGO

ÖN BİLİNÇ SEVİYESİ

anılar

bilgi dağarcığı

SÜPER  
EGO

BİLİNÇ DIŞI

korkular

kabullenemez  
cinsel arzular

vahşet dürtüleri

İD

ahlak dışı dürtüler

mantık dışı istekler

bencilce ihtiyaçlar

utanç verici  
deneyimler



# Buzdağının öğeleri..

- **Bilinç :**
- Bireyin farkında olduğu, bilinçli bir şekilde varlığını algıladığı yaşantısı, bilinç bölgesindedir.
- Yani kişinin farkında olduğu yaşantılarının bulunduğu yerdir.
- Dış dünyadan ya da bedeninin içinden gelen algıları fark edebilen zihin bölgesidir.



**“Bilinçlik” deyince uyanıklık,  
ayırt edilme, farkında olabilme  
durumları algılanır.**



- Bilinç, kişilik sisteminde yapısal öğelerden egoya karşılık gelen kısmıdır.
- Yani gerçeklikle açıklanan ve farkında olunan zihinsel ögedir.



- **Bilinçöncesi** : Dikkatin zorlanmasıyla bilinç düzeyinde algılanabilen zihinsel olayları ve süreçleri içermektedir.



- **Bilinçdışı** : Genel anlamda bilinçdışı, bilinçli algılamamanın dışında kalan tüm zihinsel olayları içermektedir.
- Bu içerik gerçekliğe ve mantığa uymayan ve insanın içinden geldiğince doyurulmak istenen dürtülerden oluşmaktadır.



- Bu dürtüler, kişinin bilinçli dünyasında geçerli olan ahlaki değerlere karşıt düşen isteklerden kaynaklanmakta ve **ANCAK PSİKANALİTİK TEDAVİDE KİŞİNİN DİRENÇLERİ KIRILDIĞINDA BİLİNÇ DÜZEYİNE ULAŞABİLMEKTEDİRLER .**

**Arzu, duygu, dürtü, yasaklanmış istek, duygu, düşünceler burada barınır.**



**BU YAŞANTILAR ANCAK ÖZEL  
YÖNTEMLERLE; SERBEST ÇAĞRIŞIM,  
RÜYALAR, ANORMAL RUHSAL  
BELİRTİLERLE ORTAYA ÇIKAR**



# ANCAK...

- Klinik çalışmaları sırasında Freud, hastalarında gözlemlediği bilinçdışı suçluluk duygusu, cezalandırma istekleri gibi bazı durumların topografik model ile açıklanamayacağını fark etmiştir.
- 1923 yılında yayımlanan **“EGO VE İD”** adlı eserinde kişilik örgütlenmesini açıklamasıyla topografik kuram önemini yitirmiş ve psikanalitik uygulamalarda kullanılan bir araç olmaktan çıkmıştır.



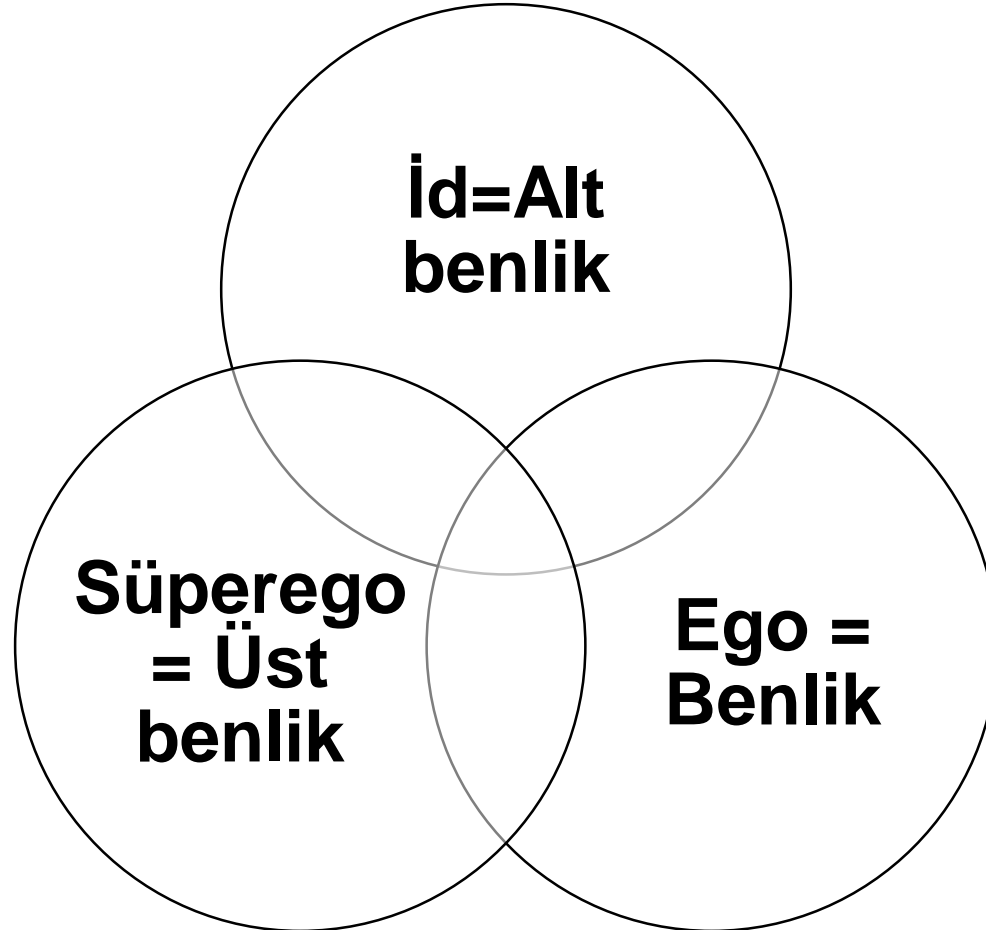


# YAPISAL KİŞİLİK KURAMI

- Yapısal kişilik kuramı olarak bilinen bu modele göre kişilik; **İD, EGO VE SÜPEREGO** olmak üzere üç sistemden oluşmaktadır.
- Kişiliğin bu üç sistemi sürekli bir biçimde birbirleriyle etkileşerek bireyin davranışlarını yönlendirmektedir.



# PSİKOANALİZDE ÜÇ AYAKLI BENLİK YAPILANMASI SÖZ KONUSUDUR:



# İD

- Kalıtımla geçen, doğuştan var olan, yapıda yerleşmiş bulunan her şeyi içerir.
- Bedenden kaynağını alan içgüdüsel dürtüler ruhsal anlatımlarını ilk olarak altbenlikte bulurlar.



- Tümden bilinçdışıdır ve bilinçdışı süreçlerdeki kurallar, daha doğrusu kuralsızlıklar geçerlidir.
- Dış dünya ile bağlantısı yoktur.
- Zaman ve yer kavramı tanımaz.
- Birbirine karşıt dürtü ve eğilimler yan yana bulunabilirler.



# İD

- **Zevk ilkesine** göre işler ve hiç geciktirilmeden bütün isteklerinin yerine getirilmesini bekler.
- **Ruhsal enerji** kaynağı olan id diğer iki sistemin çalışması için gerekli olan gücü de sağlar.



# İD...

- İd nesnel gerçeklerden bağımsız, öznel bir yaşantı dünyasıdır. Fazla enerji birikimine katlanamaz ve bu organizmada gerilim yaratır.
- Bu gerilimden kurtulabilmek için id, enerji birikimini bir an önce boşaltmak ister, buna id'in haz ilkesi denir.



- Freud'a göre, rüyalar idin isteklerini doyurma aracıdır.
- Ancak idin arzuları rüyalarda son derece karışık sembollerle ortaya çıkmaktadır



# EGO

- Ego, kişiliğin gerçekçi, akılcı, mantıklı yönüdür ve gerçeklik ilkesine uyarak işler.
- Akıl yürütme, problem çözme ve karar verme gibi üst düzey zihinsel işlevlere de sahip olan ego, id' in gerçek dışı istekleriyle, süperego' nun bunların karşılanmasına yönelik yasaklayıcı tutumları arasında bir ara bulucu işlevi görerek, id'in gereksinimlerinin karşılanmasına çalışmaktadır





- Bu uyumu sağlarken ego bir yandan organizma içindeki ilkel dürtüsel güçlerle, bir yandan süperego' nun istekleriyle çevresel koşullar ve geleneklerle bağdaşmak, bunlar arasında **uzlaşma** kurmak zorundadır.



- Ego, idin isteklerini gerektiğinde ertelemeye, hoş yaşantıları seçmeye hoş olmayanlardan uzak durmaya çalışır.
- **Benliğin Görevi Organizmayı Acıdan Korumak Ve Doyum Sağlamaya Çalışmaktır.**
- **Altbenlikte** egemen olan **doyum ve haz ilkesine** karşılık, **benlikte** egemen olan **gerçeklik** ilkesidir.



- Gerçeđi değerlendirme yetisi bireyin ruhsal dünyasının içinde ve dışında olup bitenlerin ayırt edilebilmesidir.
- Neyin düşünce, neyin eylem ve olay, neyin imge, neyin gerçek olduęunun bilinmesidir.
- Bu bir benlik iřlevidir.



# SÜPEREGO

- Bireyin uzun çocukluk yıllarında benliğin bir parçası giderek ana-baba ve toplumsal değer yargılarını içeren bir yapı olarak ayrışır.
- Bu özel yapıya üstbenlik denir.
- Çocukluğun ilk yıllarında çocuk yanlış ile doğruyu, iyi ile kötüyü yalnız kendi dürtüsel doyumuna göre değerlendirir.



- İkinci yaştan başlayarak çocuk çevreden gelen iyi-kötü, yanlış-doğru değer yargılarını anlamaya başlar.
- Anne-baba ya da başka önemli kişilerin neyi onayladıklarını, neyi beğendiklerini ayırt edebilir.



- Onaylanmayan bir davranış yapınca dışardan bir acı geleceğini (sevginin azalması, azarlanma, belki dayak) sezebilmektedir.
- Giderek çocuk başkalarının gözü önünde neyin yasaklandığını öğrenir ve bu yasağı başkalarının önünde yapınca korku ve utanç duygusu duyar.
- Bu duygular üstbenlik gelişiminin öncüleridir.



- Ödüllendirilmek ve cezadan kaçınmak için çocuk, anne babasının onaylamadığı düşünce ve davranışları süperegounun iki alt sisteminden biri olan vicdan'ına yerleştirir.
- Vicdan kişiyi suçlu hissettirerek cezalandırır; ikinci alt sistem olan benlik ülküsü ise, gurur ve kıvanç duygusu yaratarak ödüllendirir.



- Süperegounun baslıca görevleri, id' den gelen kabul edilemeyecek dürtüleri bastırmak, egoyu ahlaki amaçlara yöneltmeye çalışmak ve kusursuz olmaya çabalamaktır (ideal benlik).





- **Süperego**, ebeveynlerden geçen **ahlaki davranışların** bir modeli olarak görev yapar ve **vicdan** anlamına gelir. Toplumun inandığı **doğru ve yanlış kavramların** kaynağını oluşturur.
- Süperego bireyin davranışlarını sürekli **süzgeçten** geçirir, “bu yaptığın doğru, aferin sana” ya da “bu yaptığın yanlış, utan kendinden” mesajlarını verir.



Bu kişilik bölümleri baskın olduklarında  
açıkça fark edilir hale gelirler:

- Toplumsal kurallara uymayan kişilerde **id baskındır**;
- Sürekli olarak ahlak kurallarını ve başkalarının ne diyeceğini dikkate alan ve kurallara sıkı sıkıya bağlı kalan kişide **süperego baskındır**;
- Sürekli olarak akılcı davranmaya çalışan kişide **ego baskındır**.



# SAĞLIKLI BİR KİŞİLİK YAPISI

- *Sağlıklı bir kişilik gelişimi için* bu üç boyutun olabildiğince **“uzlaşabilmesi”** ve **“denge”** içinde olması esastır.
- Kişiliğin bu üç boyutu arasındaki ilişkide denetimin ego’ nun elinde olması gerekir.



# PSİKOSEKSÜEL GELİŞİM KURAMI

- Freud' un gelişim kuramının temelini her bir çocuğun **libido** adı verilen bir enerjiyle doğmaları oluşturur. Libido, **erotojenik bölgelere** biyolojik olarak yoğunlaşır.
- Erotojenik bölge, psikoseksüel gelişim kuramına göre *her dönemde libidonun vücut üzerinde yoğunlaştığı bölgedir.*



- Sözü edilen bu psikoseksüel gelişim dönemleri biyolojik olarak belirlenmiş bir sırayla ortaya çıkar ve bireyin karakteristik özelliklerinden ve kültürel mirasından bağımsızdırlar

- Freud çocukların bir cinsel yaşamı olduğunu ve doğumu takip eden ilk beş yıl içinde pregenital cinsel gelişim dönemlerinden geçtiklerini öne sürmüştür.
- O dönemde dirençle karşılanmıştı, ancak bugün çocukları yakından gözlemleyen herkes, çocukların cinsel organlarıyla ilgilendiklerini, cinsel haz aldıklarını ve cinsel heyecan yaşadıklarını kabul etmektedir.



- Çocuk cinselliğinin yetişkin cinselliğinden farkı, üretken olmayışı ve büyük ölçüde otoerotik oluşudur.
- Freud'a göre psikoseksüel kişilik gelişimi, yaşamın ilk 5-6 yılında gerçekleşen ve her biri cinsel uyarılmaya duyarlı bir erotojenik bölgeyle temsil edilen üç önemli dönemde gerçekleşmektedir.



- Bunlar; oral, anal ve fallik dönemlerdir.
- Erotojenik bölge, o dönem içerisinde libidonun odaklandığı, cinsel uyarılmaya aşırı duyarlı olan kendisi aracılığıyla haz aranan ve yaşanan beden bölgesi ya da organlardır





- Dönem içinde, erotojenik bölgeyle ilgili haz yaşantılarının aşırı ya da yetersiz olması **o döneme takılma (fiksasyon) ile sonuçlanır.**
- Takılmaya neden olan aşırı ya da yetersiz haz yaşantılarının temel nedenlerinden biri ana-baba tutumlarıdır.



- Aşırı ilgi (şımartma) ya da engelleme, birbirinin zıttı olan ancak aynı kaçınılmaz sonucu doğuran (takılmaya neden olan) farklı patojenik ana-baba tutumlarıdır.
- Çocuğun içinde bulunduğu dönemde aşırı haz yaşamasına (şımartma) ya da yeterince haz yaşayamamasına (engelleme) neden olan bu tutumlar, takılmaya neden olurlar ve kişiliğin sağlıklı gelişimini engelleyici niteliktedirler.



# Freud'un tanımladığı gelişim dönemlerini şu şekilde özetlemek mümkündür:

- **Oral Dönem (0-18 ay):**
- Yaşamın ilk 12-18 aylarında bebeğin libidosu ağız bölgesinde odaklanmaktadır.
- Diğer bir deyişle oral dönemde erotojenik bölge, yani bebek için haz kaynağı olan organ, ağız ve çevresidir (ağız boşluğu, dil, damak, dudaklar).



- Freud oral dönemi kendi içinde iki bölümde ele almaktadır.
- Birincisi doğumdan itibaren dişlerin çıkmasına kadar süren, emme ve yutmanın temel haz yaşantıları olduğu ***oral edilgen*** dönemdir.
- İkincisi ise dişlerin çıkmasıyla başlayan ve ısırma ve çiğneme gibi yaşantılarla haz alınan ***oral agresif*** dönemdir



- Oral dönemde bebek, yaşamını sürdürebilmek için gerekli olan besini ağız yoluyla elde etmekte, aynı zamanda emme eyleminden de haz almaktadır.
- Bu dönemde bebekler tamamıyla kendilerine bakan kişiye bağımlı oldukları için bağımlılık, içgüdüsel doyum sağlamanın tek yoludur.



- **Bebeğin ilk sevgi nesnesi onun açlığını gideren annesidir.** Bebek annesiyle kurduğu bu ilk ilişki aracılığıyla diğer insanlara karşı bağımlılık, bağımsızlık, güven gibi genel tutumlarını oluşturacaktır.



- Dönemin başlarında bebeğin ihtiyaçları çok az engellenmeyle karşılanmakta ve genellikle doyurulmaktadır.
- Ancak bebek büyüdükçe, beslenme süresinin düzenlenmesi, beslenme zamanları arasında geçen sürenin artması ve nihayet memeden kesilme gibi nedenlerle engellenme ve kaygı duygusu artmaktadır.



- Annenin kesintisiz bakımından yoksun kalmanın yarattığı gerilimi, bebek kendi parmağını emerek azaltmaya çalışır.
- Oral dönemde ağız bölgesi yoluyla aranan ve yaşanan haz duygusunun aşırı derecede olması ya da engellenmesi durumunda oral döneme takılma gerçekleşir.





- Oral edilgen dönemde yetersiz ya da aşırı haz yaşayan birey, yetişkinlikte oral edilgen kişiliğe sahip olacaktır.
- Bu kişilik tipinin temel özellikleri aşırı bağımlılık, edilgenlik, saflık, iyimserlik, onaylanma ve diğer insanlar tarafından desteklenme beklentisidir.



- Oral agresif dönemde yaşanan takılma ise kişinin münakaşacılık, kötümserlik, sömürücülük, kırıcılık, aşağılayıcılık gibi kişilik özelliklerini edinmesine yol açmaktadır .



# Anal Dönem (1,5-3 yaş):

- Bir buçuk yaşında başlayıp üç yaşına kadar süren bu dönemde libido odağı anüs ve çevresidir.
- Olgunlaşma sonucunda anüs kasları üzerinde kontrol sahibi olmaya başlayan çocuk, dışkısını tutmaktan ve bırakmaktan, yani henüz kazandığı bu yeteneğini dilediği şekilde kullanmaktan haz almaktadır.



- Çocuk, sağladığı bu kontrole bağırsak hareketlerini erteleyerek aldığı hazzı artırabileceğini de öğrenmektedir.
- Freud, bu dönemde çocuğa verilen tuvalet eğitiminin niteliğinin kişiliğin oluşmasında önemli etkileri olduğunu dile getirmektedir.



- Çocuğun dışkıyı tutmak ya da bırakmaktan aldığı hazzın, ona tuvalet alışkanlığı kazandırmak isteyen annesinin beklentileri ile engellenmesi kaçınılmazdır.
- Dışkısını daha uzun süre tutarak yaşadığı anal erotik doyumu artırmak ve istediği anda salarak doyuma ulaşmak isteyen çocuğun bu arzuları annesi tarafından engellenmektedir.



- Çocuk, tutmaktan hoşlandığı dışkısını hemen salmaya ya da salmaktan aldığı hazzı ertelemeye zorlanmaktadır.
- Çocuk bu dönemde, idin haz arayışları ile anne-baba tarafından uygulanan toplumsal kısıtlamalar arasındaki ayrımı yapmayı ve kendini kontrol etmeyi öğrenmekle yükümlüdür.



- Freud'a göre yetişkinlik yıllarındaki tüm öz-denetim biçimlerinin temelleri anal dönemde atılmaktadır.
- Anababanın tuvalet eğitimi konusunda aşırı talepkar ve katı olması durumunda çocuk buna iki şekilde tepki verebilmektedir.



- Çocuk ana-babasının bu katı tavrı karşısında dışkısını salmayarak tepki verebilir ve bunu diğer davranış tarzlarına da genelleyebilir.
- Bu durum inatçılık, aşırı düzenlilik, aşırı titizlik, cimrilik gibi kişilik özelliklerini içeren anal-tutucu kişiliğin oluşmasına neden olur.





- Çocuğun engellenmeye karşı gösterebileceği ikinci tepki ise dışkısını tutmayarak uygunsuz zamanlarda salması olacaktır ki bu da anal-salıcı kişiliğin oluşmasına neden olur.
- Anal-salıcı kişiliğin temel özellikleri; dağınıklık, düzensizlik, savurganlık, yıkıcılık, ve dürtüselliktir.



# Fallik Dönem (3-6 yaş):

- Üç-altı yaşları arasında libido odağı genital organlardır.
- Bu yaşlardaki çocukların cinsel organlarıyla ilgilendikleri, mastürbasyon yaptıkları ve cinsel konulara meraklı oldukları görülür.



- Çocuklar, ebeveynlerinin cinsel ilişkilerine şahit olmuş ya da bunu duyarak öğrendikleri şeylere bağlı olarak hayal etmiş olabilirler.
- Freud, çocukların cinsel ilişkiyi, babanın anneye karşı saldırganca bir davranışı olarak gördüklerini belirtmektedir



- Freud'a göre fallik dönemde çocuklar, karşı cinsten olan ebeveynlerine yönelik cinsel arzular beslemektedir.
- Erkek çocuğun babanın yerine geçerek anneye, kız çocuğun da annenin yerine geçerek babaya sahip olma arzusunu Freud Odipus kompleksi olarak adlandırmaktadır.



- Freud, çocukların bu dönemde yaşadıkları karmaşaya, Yunan mitolojisinde yer alan ve yazgısı nedeniyle, bilmeden kendi babasını öldüren ve kendi annesiyle evlenen Kral Odipus'un ismini vermiştir.



- Kız çocuklarının yaşadıkları karmaşaya kimi yazarlar Elektra karmaşası (Elektra, Yunan mitolojisinde, kardeşi Orestes'i, babalarının katili olan, annelerini ve onun aşığını öldürmesi için ikna eden karakterdir) adlandırırsa da Freud, bu terimi reddetmiş, kızlar için de odipus karmaşası kavramını kullanmayı tercih etmiştir

- Freud, Odipus kompleksi ile gelişimsel olarak böylesi bilinçdışı duygulara sahip olduklarını anlatmaya çalışmaktadır.



- Odiþus kompleksinin erkek ve kız çocuklarındaki seyri ve karmaşanın çözümü farklılık göstermektedir.
- Erkek çocuk için doğumdan itibaren doyum kaynağı olan ilk sevgi nesnesi annedir.
- Erkek çocuk annesine karşı beslediğı arzuları yetişkinlerden gözlemlediğı şekilde göstermek ister.
- Annesine dokunarak, ona yakın olarak bu arzusuna doyum arar.





- Yerine geçmeyi arzuladığı babası artık onun bu arzusunun doyumunu engelleyen bir rakiptir.
- Ancak babanın fiziksel olarak çok güçlü olması çocuk tarafından, rakibinin (babasının) onun bu arzularına ulaşmasına engel olacağı, daha da ötesi bu arzularından dolayı kendisini cezalandıracağı şeklinde bir korkuya yol açar.



- Freud, erkek çocuğun korkusunun, babasının onun penisini keseceği yönünde olduğunu belirtmekte ve bunu kastrasyon (iğdişlik) kaygısı olarak adlandırmaktadır.
- Erkek çocuğun bu korkusunun ardında kız çocukları ile kendisi arasındaki cinsiyet farklılığını keşfetmiş olması ve bu farklılığı kız çocuklarının da bir zamanlar penise sahip oldukları ancak işledikleri bir suç nedeniyle penislerinin kesilerek cezalandırıldıkları yönündeki yanlış akıl yürütmesi yatmaktadır.



- Erkek çocuk, odipal arzularında ısrarcı olursa kendisinin başına da aynı şeylerinin geleceğini düşündüğü için annesine karşı duyduğu arzuları ve babasına yönelik saldırganca duygularını bilinçdışına iterek bastırmakta ve babasıyla özdeşim kurarak bu karmaşayı çözmektedir.



- Babayla kurulan bu özdeşim sonucunda erkek çocuk, babasının özelliklerini, değerlerini ve tutumlarını içselleştirerek erkek cinsel kimliğini kazanmaktadır.
- Kurulan bu özdeşim aynı zamanda çocuğun ebeveynlerinin ahlaki değerlerini içselleştirmesini ve süperegosunun gelişmesini sağlar.



- Kız çocuklarında Odipus (kimi yazarlara göre 'Elektra') kompleksi, cinsiyet farklılıklarından dolayı farklı nedenlere bağlı olarak ortaya çıkar.
- Kız çocuklarının da ilk sevgi nesnesi annedir ancak çocuk kendisi ve bir penise sahip olan baba ya da erkek çocuklar arasındaki farkı keşfettiğinde bunun sorumlusu olarak annesini görür.



- Freud'un penis özentisi (penis envy) olarak isimlendirdiği bu durum, kız çocuğunun güç sembolü olarak gördüğü bu organa sahip olma arzusunu ifade eder.



- Kız çocuğu bu ‘eksikliğini’ annesinin kendisine bu organı vermediği ya da yaptığı yanlış bir davranış nedeniyle cezalandırmak için penisini kestiği şeklinde bir nedene bağlamakta ve bu nedenle de annesine karşı düşmanca duygular beslemeye başlamaktadır.
- Bu dönemde kız çocuklarının libidosu, özendikleri organa sahip olan babaya yönelir.



- Freud, penis özentisinin ‘erkek olmak’ arzusu ya da ‘bir erkeğe sahip olmak’ arzusu şeklinde ifade bulunduğunu belirtmektedir.
- Bu arzu daha sonra bir bebeğe, hatta bir erkek bebeğe sahip olma arzusuna dönüşmektedir. Güç sembolü olarak gördüğü bu organa sahip olamayacağını anlayan kız çocuğu bu arzusunu doyuma ulaştırmanın farklı yollarını arar.





- Ancak babasına sahip olma arzusunun gerçekleşemeyeceğini anlayan kız çocuğu bu arzularını bastırmakta ve anneyle özdeşim kurmaktadır.
- Çocuk babasına karşı beslediği cinsel arzuları, ergenlikte uygun cinsel nesneye (diğer erkeklere) yöneltmek üzere bastırarak ve babasının sevdiği kişiyle yani annesiyle özdeşleşerek, yaşadığı bu karmaşayı çözmektedir.



- Odipal karmaşanın çözülmesi kız çocuklarının uygun cinsel kimliği kazanmaları ve ebeveynlerinin değer yargılarını içselleştirmeleriyle sonuçlanır.



# Gizil (Latent) Dönem (6-12 Yaş)

- Freud bu dönemi, önce dinlenme dönemi olarak düşünür.
- Freud'a göre, **libido enerjisinin aktif olmadığı, dağınık olduğu**, enerjinin vücudun herhangi bir organına odaklanmadığı, bir dönemdir. Cinsel ilgiler azalır gibi görünse de yok olmaz. Karşıt cinsten ebeveyne ilgi, sevgi dolu ve sevecen bir bağlılığa dönüşür.



- Bu dönemde, çocuğun cinsel dürtüsü gizlidir (latent), çocuk cinsiyetle ilgili konulardan hoşlanmaz, daha çok oyunla ilgilenir.
- Çocuklar sevgi gösterilerini arkadaşlarına yöneltirler.
- Bu dönem boyunca çocuklar aynı cinsten arkadaşlarla oynama eğilimindedirler .



# Genital Dönem (12-18 Yaş)

- Psikoseksüel gelişim dönemlerinin sonuncusudur. Ergenlik yıllarının başlaması ile birlikte başlayan bu dönem, genç yetişkinlik yıllarını da içermektedir.
- Bu dönemde genital organlarda ve hormonlarda bazı değişiklikler olmakta, **libidinal enerji tekrar genital organlarda** odaklanmaktadır. Ancak artık genital organların üreme fonksiyonu vardır.
- **Karşı cinsle romantik ilişkilerin doğması** bu döneme rastlar. Fırtınalı bir dönemdir. Hızlı fiziksel büyüme ve buluşa erme ile içsel cinsel dürtüler artar.



- Ergenin bu dönemdeki gereksinimi, yetişkinler ile ilişkilerini düzenlemek ve çatışmaları çözümlenmektedir.
- İlk dört psikoseksüel gelişim dönemini başarı ile geçiren bir birey bu dönemi sağlıklı atlatabilir, bu dönemden içten ilgi, gerçekçi hoşlanma ve olgun cinsellik özellikleri ile çıkar. Bu dönemde kişilik çocuk kişiliğinden yetişkin kişiliğine dönüşür.



# ÖZETLE KİŞİLİK GELİŞİMİ...



# KAYNAKLAR

- Öztürk O, Uluşahin A (2018) Ruh Sağlığı ve Bozuklukları, Nobel Tıp Kitabevleri.
- Geçtan E. (2006). Psikodinamik Psikiyatri ve Normal Dışı Davranışlar, Metis Yayınları, İstanbul.
- Gürhan N (2016) Ruh Sağlığı ve Psikiyatri Hemşireliği, Ankara Nobel Tıp.

